

В.О. СТОГОВА

*ДВНЗ «Українська
академія банківської справи НБУ»*

ЄВРОПАРЛАМЕНТ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЄДИНОЇ ЄВРОПИ

Розвиток інтеграційних процесів є важливою характеристикою сучасної світової політики. Європейський Союз представляє собою сукупність різних інтеграційних об'єднань. Своїми досягненнями європейська інтеграція зобов'язана специфічним організаційним формам та процедурам, саме вони зумовили поступове переростання економічної інтеграції у політичну. При створенні Європейського об'єднання вугілля та сталі було вирішено доповнити інститути економічної інтеграції спеціальним парламентським закладом – Парламентською Асамблеєю. Повноваження цієї установи були обмеженими: вона здійснювала контроль над діяльністю Верховного органу та загальне спостереження за деякими справами ЄОВС. Авторитету Асамблеї не сприяв порядок її формування, депутати від держав-членів не обиралися від населення прямим голосуванням. Тому на процес євроінтеграції Парламентська Асамблея особливого впливу не мала, але саме ця установа найбільше змінилася в ході європейської інтеграції [1, 61].

Діяльність Європарламенту активізувалася саме із запровадженням прямих виборів депутатів у 1979 році. Подальший розвиток процесів інтеграції знайшов своє відображення у тому, що загальноєвропейський представницький орган поступово набуває нових повноважень та політичної ваги. Підписання Маастрихтської угоди поглибило інтеграційний процес у Європі. Європарламент і національні парламенти розвинули різні форми співпраці, такі як Конференція комітетів з європейських справ, круглі столи й двосторонні візити між депутатами, створення всередині адміністративних структур Європарламенту підрозділів з питань контактів з національними парламентами.

Помітне розширення повноважень Європарламенту відбулося після підписання Лісабонського договору: разом із Радою він відповідає за законодавство Євросоюзу та його бюджет, що посилює роль Європарламенту в інтеграційних процесах. Незважаючи на свою назву, Європарламент не має виняткових прерогатив законодавчої влади. Процедура спільного прийняття рішень Європарламентом та Радою застосовується більш ніж у половині питань, які відносяться до компетенції ЄС. Сьогодні Європарламент виконує наступні функції: бюджетна, законодавча, консультативна, контрольна[2, 42]. Виконання цих функцій дозволяє йому приймати участь у процесі прийняття рішень у Євросоюзі, проводити консультації із Радою і висловлювати свою думку з приводу широкого спектру питань. Якщо раніше Європарламент приймав резолюції по загальним питанням, то у XXI столітті він приймає активну участь у розробці проектів щодо інтеграції нових членів ЄС, намагається активно впливати на бюджетну політику та посилити свій вплив на законодавчу сферу.

Європарламент має всі передумови активно впливати на прийняття бюджету, здійснювати дієвий контроль за його виконанням на національному та наднаціональному рівнях. Але і в наш час за формою та організацією своєї діяльності представницький орган Євросоюзу не відповідає національним парламентам.

Процеси, які відбуваються у Євросоюзі відображають зміни глобальної системи міжнародних відносин, де все більшого впливу набувають нові актори – наднаціональні, неурядові. У європейському просторі інтеграційні процеси ідуть випереджаючими темпами, тому їхнє вивчення, а саме дослідження механізмів і культури взаємодії між нетиповими акторами та державами може сприяти кращому розумінню тенденцій трансформації системи міжнародних відносин. Так і сам Євросоюз є прикладом нового типу міжнародних акторів, вплив яких у міжнародній системі постійно зростає.

Трансформації, що переживає Євросоюз у XXI столітті, пов'язані із прагненням стати більш ефективним інтеграційним об'єднанням. Так,

підписання Лісабонського договору демонструє поглиблення європейської інтеграції, розширення компетенцій Європарламенту, посилення елементів над національності, активізації процесів політичної інтеграції.

Паралельно з інтеграційними процесами в Євросоюзі зростає економічна різноманітність, адже до складу Євросоюзу увійшли держави із надто різним рівнем економічного розвитку, знижується рівень загальної підтримки інтеграції і більш інтенсивними стають процеси диференціації. Зростає число євроскептиків. Ці факти змушують замислитися щодо життєздатності всіх інституційних структур ЄС.

Новацією у діяльності Європарламенту є намагання проводити власну політичну лінію по окремих питаннях. Прикладом слугують прийняті резолюції, особливо по ситуації у Білорусі[3].

Таким чином, незаперечною є роль Європарламенту у становленні єдиної Європи і залежність між його повноваженнями і темпами європейської інтеграції. На даний момент Європарламент відійшов від моделі інституту міжнародної організації, але і не став традиційним національним парламентом. Подальше розширення його функцій сприятиме збільшенню ролі у інтеграційних процесах.

Література

1. Сандро Гоці. Урядування в об'єднаній Європі / Пер. з італійською. – К.: К.І.С., 2003. – 286 с.
2. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / пер. Геннадія Друзенка та Світлани Друзенко, за заг. ред. Геннадія Друзенка. – К.: «К.І.С.», 2010. – 536 с.
3. Резолюція Європейського Парламенту по ситуації в Білорусі // <http://eeas.europa.eu/delegations/belarus/press>